

PAPER DETAILS

TITLE: İki Dilli Öğrencilerin Türkçe Dinleme Kaygılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi

AUTHORS: Hakim Kardaş, Mustafa Kaya

PAGES: 125-141

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3142538>

Kuram ve Uygulamada SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ

Social Sciences: Theory & Practice

ISSN: 2619-9408

Geliş/Received: 15.05.2023 *Kabul/Accepted:* 01.09.2023

Makale Türü: Araştırma

İki Dilli Öğrencilerin Türkçe Dinleme Kaygılarının

Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*

Hakim KARDAŞ**

Mustafa KAYA**

ÖZ

Bu çalışmanın temel amacı, iki dilli ortaokul öğrencilerinin dinleme kaygılarını bazı değişkenler açısından incelemektir. Bu araştırmada betimsel yöntemlerden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcılarını, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı bir devlet okulunda öğrenim gören ve iki dil bilen 145 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma grubu, seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme metodu kullanılarak oluşturulmuştur. Araştırmada Maden ve Durukan (2016) tarafından geliştirilen “Dinleme Kaygısı Ölçeği” veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Veri analizinde, sırasıyla betimsel istatistik ölçüleri (frekans ve yüzdeleri), Normallik testleri (Komogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk), Mann-Whitney U testi, Kruskal Wallis H testi ve basit doğrusal korelasyon (Spearman sıra farkları) analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda iki dilli ortaokul öğrencilerinin Türkçe dinlemeye yönelik kaygı düzeylerinin düşük düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca İki dilli ortaokul öğrencilerinin Türkçe dinlemeye yönelik kaygı düzeylerinin cinsiyet, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, akıllı telefona sahip olma durumu, evde konuşulan dil, televizyon izleme süresi, akıllı telefon kullanım amacı ve evde televizyon/radyo izleme durumuna göre değişmediği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dinleme becerisi, iki dilli, kaygı.

Investigation of Turkish Listening Anxiety of Bilingual Students in Terms of Some Variables

ABSTRACT

The main purpose of this study is to examine the listening anxiety of bilingual secondary school students in terms of some variables. In this study, the relational survey model, one of the descriptive methods, was used. The participants of the research are 145 bilingual students studying at a public school affiliated to the Ministry of National Education. The study group was formed by using the convenient sampling method, which is one of the non-random sampling methods. The “Listening Anxiety Scale” developed by Maden and Durukan (2016) was used as a data collection tool in the research. In data analysis, descriptive statistical measures (frequency and percentages), Normality tests (Komogorov-Smirnov and Shapiro-Wilk), Mann-Whitney U test, Kruskal Wallis H test and simple linear correlation (Spearman rank differences) analysis were used, respectively. As a result of the research, it was concluded that the bilingual secondary school students had a low level of

Atıf Bilgisi: Kardaş, H. & Kaya, M. (2023). İki dilli öğrencilerin Türkçe dinleme kaygılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 125-141. Doi: 10.48066/kusob.1297071

* Bu makale, Doç. Dr. Mustafa KAYA danışmanlığında hazırlanan “İki dilli öğrencilerin Türkçe dinleme yeterlikleri (tutum, kaygı ve dinleme stratejilerini uygulama) ve bu yeterliklerinin bazı değişkenlerle ilişkisi” adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir

** Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, hakimkardas@hotmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9147-2921>

** Doç. Dr., Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, m.kaya@yyu.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4755-4994>

anxiety about listening to Turkish. In addition, it was determined that the anxiety levels of bilingual secondary school students for listening to Turkish did not change according to gender, mother's education level, father's education level, having a smartphone, the language spoken at home, the duration of watching television, the purpose of using a smartphone, and the status of watching television / radio at home.

Keywords: Listening skill, bilingual, anxiety.

Giriş

Dil, anlama ve anlatma boyutları olan ve kişilerarası bildirişime aracılık eden temel bir varlıktır. Kişilerin millî, manevî ve kültürel değerlerinin nesilden nesile aktarılmasını sağlayan, toplumların millet olma şuurunu edinmesinde büyük bir öneme sahip olan dilin önemli bir özelliği, insanların ihtiyaçları doğrultusunda gelişen doğal bir varlık olmasıdır. Dil, çok yönlü ve çok boyutlu bir kavram olduğu için sadece bir iletişim aracı olarak görmek dilin işlevinin kavranması açısından eksik kalır (Aydın ve Satılmış, 2022). Sosyal bir varlık olan insanoğlunun temel ihtiyaçlarından biri kendini -yani fikirlerini, duygularını, düşüncelerini, sevinç- hüznelerini anlatmasıdır. Kişinin kendini doğru, istenilen düzeyde ifade ederek anlatabilmesi anlama becerisine bağlıdır. Çünkü anlamadan yapılan anlatımlar çoğunlukla bireyin iletişim amacına hizmet edememesinin yanı sıra istenmeyen olumsuzlukların da ortaya çıkmasına sebep olabilir. Dilin anlama boyutunda yer alan dinleme ve okumanın bu bağlamda önemli işlevleri bulunmaktadır.

Dinleme doğal ortamda edinilmeye başlayan alıcı dil becerisidir. Konuşma ve okuma becerileri gibi alıcı ile verici arasında gerçekleşen çift yönlü, etkileşimli ve uyaranlıdır (Erol ve Kavruk, 2023). İşitme/işitilme ile başlayan dinleme süreci, anlam kurma aşamasına kadar insan zihninde birçok bilişsel işlemi gerektirmektedir. Bu işlemler dizisinde hem nörolojik hem de fiziksel donanımlar, dinleme yetisinin nasıl gerçekleşeceğini ve ilerleyeceğini şekillendiren bir işleve sahiptir (Kardaş ve Tunagür, 2020). Nitekim kişinin dinleme becerisi doğmadan önce başlamakta, doğduktan sonra hızla gelişme göstermektedir. Çocuğun anne karnından itibaren gelişmeye başlayan ve yaşamın diğer evrelerinde de oldukça önemli bir yer edinen dinleme becerisi, aynı zamanda diğer dil becerilerinin de temelini oluşturur (Aydın, 2022). Bebeklerin ve okul öncesi dönemdeki çocukların yakın çevrelerini anlamak için başvurabildikleri tek dil becerisi dinleme/izlemedir. Dinleme günlük iletişimde en çok istifade edilen dil becerisidir. Özbay'ın (2015) aktardığına göre de insanın günlük hayatta en çok kullandığı beceri dinleme becerisidir. İnsanoğlu ortalama bir gününün %9'unu yazarak, %16'sını okuyarak, %30'unu konuşarak, %45'ini ise dinleyerek geçirmektedir. Bu bakımdan sözlü iletişimin temelini de oluşturan dinleme becerisinin kişi ve toplumlar için yaşamsal bir önemi bulunmaktadır. Bireyin zihinsel olarak beslenmesi, öz güven duygusunun gelişmesi ve kendini doğru ifade etmesi dinleme alışkanlığıyla yakından ilişkilidir (Erol, 2022).

Toplumu meydana getiren bireylerin istendik düzeyde bir dinleme becerisine sahip olabilmesi için öğrencilerin derse ilgi göstermeleri, dilsel becerilere yönelik kabiliyetleri, Türkçe iletişim yeterlilikleri, kaygı düzeylerinin bilinmesi gerekir. Bu etkenlerin bilinmesi eğitim- öğretim sürecinin istendik düzeyde verimli geçmesine olanak sağlayabilir. Konuşma, okuma ve yazma becerilerinin gelişiminde duygu durumlarının başarıyı olumlu veya olumsuz olarak etkilediği gibi dinleme becerilerinin gelişiminde de bu durum söz konusudur. Kaygı bu duygu durumlarından biridir (İşeri ve Ünal, 2012, s.68).

Kaygı kavramı Türkçe Sözlük'te (2011) "Üzüntü, endişe duyulan duygu, tasa." şeklinde açıklanmaktadır. Freud (1936) literatüre kazandırdığı kaygı kavramını "bireyin tehlikeli gördüğü herhangi bir olay karşısında, etkili bir davranışta bulunamadığı ve karşı direnç gösteremediği durumlarda, psikolojik yapısında bilinçsizce gelişen duygu" şeklinde açıklamaktadır. Morgan (1998,

s.228) ise kaygı için, “sorunun ne olduğunu bilmeksizin duyduğumuz belli belirsiz bir korku” demektedir. Seven (2008, s.106) de “normal dışı ve nedensiz ortaya çıkan aşırı korku hâli, korku verici durumun ortaya çıkma hâline tepki” şeklinde bu duyguyu açıklamaktadır.

Günlük yaşamda kişioglunun çeşitli nedenlerle kaygı duygusunu az veya çok yaşadığı bilinen bir gerçektir. Kişinin kontrol edemediği herhangi bir durum karşısında yaşadığı korku, endişe, stres kaygıya neden olmaktadır. Kaygının önemli belirtilerinden bazıları; gerginlik, terleme, sararma, ağız kuruluğu, yüksek nabız, çarpıntı, mide ağrısı, mide bulantısı, baş dönmesi, el ayaklarda karıncalanma, uykusuzluk, sık tualete çıkma ihtiyacı, hatırlayamama, odaklanamama, sabırsızlık, ürkeklik, çekingenlik, alınganlık, saldırganlık, bulunulan ortamdan kaçma vb. şeklinde (Şahin, 2017 akt. Şahin, 2019) kendini göstermektedir. Düşük düzeyde yaşanan kaygı kişiyi motive ederken (Şahin, 2019) konsantrasyonunu artırırken bu duygu yoğun yaşadığında hem öğrenme-öğretme süreçlerini hem iletişim becerilerini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu durum da eğitim- öğretim ortamındaki etkinliklerin veriminin, niteliğinin olumsuz bir hâl almasına sebep olabilmektedir.

Kaygı kişinin kendini güvende hissetmediğinde yaşadığı psikolojik baskıdır. Bu psikolojik baskı nedeniyle kişi fiziksel, bilişsel, duyuşsal tepkiler verir. Kişinin yaşı, genetik yapısı, ebeveynlerin davranışları, yetiştirilme tarzı, ailenin sosyal çevresi ve ailenin kalabalığı, ebeveynlerin eğitim durumu, sosyo-kültürel özellikleri, ekonomik durumu, cinsiyet vb. değişkenler kaygının türü ve şiddeti üzerinde etkili olabilmektedir. Kişinin yaşadığı kaygı türü ve seviyesi ile başarı durumu arasında sıkı bir ilişki bulunmaktadır (Aydın ve Tiryaki, 2017; Çakmak ve Hevedanlı, 2004).

İnsan yaşamında bilme, anlama, merak ve istediklerine ulaşma gereksinimleri ile başarılı olmak ister. Başarı insana statü kazandırmasının yanı sıra ekonomik güç edindirir. Kaygılı olmak başarısızlığa, motivasyonun düşmesine, öz güven eksikliğine yol açar, başarısız olma da kaygıya. Kaygı başarısızlıkta sebep ve sonuç olabilir. Kaygı öğrenmeyi olumsuz etkiler. Bilgiyi kullanma sürecinde problemlerin yaşanması, odaklanamama ve rahatlıkla çözülebilecek sorunun cevaplanamaması gibi problemler kaygı ile bağlantılıdır. Okul yaşamında kaygı, başarıma arzusunun karşına başarısızlık korkusunu getirerek öğrenme sürecini sekteye uğrattığı (Maden, 2021, s.348) gibi aynı zamanda bireyin motivasyonunu kırar, eğitim veya iş hayatında başarısız olmasına neden olabilir (Aydın ve Kayman, 2021).

Kişi bilmediği, kontrol edemediği bir ortamda konuşma yapmak durumunda kaldığında, bir belirsizlik ve güvensizlik söz konusu olduğu için konuşma kaygısı yaşayabilmektedir. Konuşma becerisi kadar olmazsa da dinleme-analiz etme süreçlerinde de beklentiler yüksek olduğunda dinleme kaygısı da yaşanabilmektedir. Ana dili Türkçe olan öğrenciler-öğreticiler bile Türkçe konuşulan çeşitli ortamlarda kaygı yaşayabilmektedir. Ana dili Türkçe olmayan bazı öğrenciler, Türkçe konuşulan ortamda kendilerini doğru ve etkili ifade edemeyecekleri ve anlatılanları doğru kavrayamayacakları endişesi ve korkusuyla kaygı yaşayabilmektedir. Sadece Türkçe konuşma-dinleme değil, Türkçe yazma ve okuma etkinliklerinde de öğrenciler doğru anlayamama ve anlatamama kaygısı yaşayabilmektedir.

İki dilli öğrencilerin Türkçe dinleme, konuşma, yazma veya okuma etkinliklerinde yaşadıkları kaygı düzeyini tespit etmeye yönelik yapılacak bilimsel araştırmalar, söz konusu hedef kitlenin daha nitelikli Türkçe dil eğitimi almalarına katkı sunacaktır. Söz konusu araştırmaların çıktılarının ilgili eğitimcilere, program hazırlayıcılarına yol göstermesi olağandır. Bu bağlamda bu çalışmanın alana özgün katkı sunacağı, alandaki bir boşluğu doldurabileceği düşünülmektedir.

Alan yazın incelendiğinde ana dili olarak Türkçeyi öğrenen öğrencilerin dinleme kaygılarıyla ilgili çalışmaların yapıldığı (Arslan, 2017; Maden ve Durukan 2016; Uçgun, 2016) yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin dinleme kaygılarına yönelik çeşitli araştırmaların yapıldığı (Altunkaya, 2017; Genç-Köylü ve Isık, 2020; Halat, 2015) görülmektedir. İki dillilik ile ilgili öğrencilerin dinleme yeterlilikleri üzerine betimsel veya deneysel herhangi bir çalışmanın yapılmadığı anlaşılmıştır. Bununla

birlikte iki dilli öğrencilerle farklı beceri alanlarıyla ilgili çeşitli çalışmaların yapıldığı görülmektedir (Aksu, 2021; Boğa, 2019; Çiftçi, 2021; Ergüt, 2021; Esersin, 2017; Kaya ve Kardaş, 2020; Kardaş, Görmez, 2017; Oturak, 2021; Şahin, Kardaş ve Görmez, 2017; Tunagür, Kardaş ve Kardaş, 2021; Uzun, 2018; Yaman, 2005). Ancak iki dilli ortaokul öğrencilerinin Türkçe dinleme kaygılarının çeşitli değişkenler açısından incelendiğiyle ilgili yapılmış bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışma bu yönüyle alana katkı sağlayabilir.

İki dilli öğrencilerin Türkçe dinleme kaygılarının cinsiyet, sınıf düzeyi, baba eğitim düzeyi, anne eğitim düzeyi, evde konuşulan dil, akıllı telefona sahip olma, telefonu kullanma amacı, evde TV/radyo bulunma durumu, TV izleme süresi değişkenleriyle ilişkisini tespit etmeyi amaçlayan bu çalışmada şu problem sorularına cevap aranmıştır:

1. İki dilli öğrencilerin Türkçe dinleme kaygıları hangi düzeydedir?
2. Cinsiyet, sınıf düzeyi, baba eğitim düzeyi, anne eğitim düzeyi, evde konuşulan dil, akıllı telefona sahip olma, telefonu kullanma amacı, evde TV/radyo bulunma durumu, TV izleme süresi değişkenlerinin öğrencilerin Türkçe dinleme kaygılarına bir etkisi var mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, iki dilli öğrencilerin Türkçe dinleme kaygılarının bazı değişkenlerle ilişkisinin araştırılması amaçlandığından, araştırmada betimsel yöntemlerden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2013). Bu araştırma modeli, birden çok değişkenler arasında birlikte değişimin varlığını tespit etmeye yönelik olan araştırma modelleridir (Karasar, 2014).

Örneklem / Araştırma grubu

Araştırmanın katılımcılarını, Bitlis İli Güroymak İlçesi Gölbaşı Cumhuriyet Ortaokulunda öğrenim gören ve iki dil bilen 145 öğrenci oluşturmaktadır. Seçkisiz olmayan örneklem yöntemlerinden uygun örneklem metoduna göre araştırmanın çalışma grubu belirlenmiştir. Özen ve Gül'e (2007) göre seçkisiz örnekleme bir evrendeki tüm elemanlara, örneklem seçilmek için eşit ve birbirinden bağımsız şans verir. Tüm elemanların seçilme olasılığı aynıdır ve bir elemanın seçimi diğer elemanın seçimini etkilememektedir. Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin sosyo-demografik bilgilerine ilişkin betimsel istatistikler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo1.Öğrencilerin sosyo-demografik bilgilerine ilişkin frekans ve yüzdeleri

Değişkenler	Değişken düzeyleri	Frekans (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	95	65,5
	Erkek	50	34,5
Sınıf Düzeyi	5.sınıf	12	8,3
	6.sınıf	17	11,7
	7.sınıf	28	19,3
	8.sınıf	88	60,7
Baba Eğitim Düzeyi	Üniversite	14	9,7
	Lise	25	17,2
	Ortaokul	66	45,5

	İlkokul	32	22,1
	Okur Yazar değil	8	5,5
	Lise	5	3,4
	Ortaokul	45	31,0
Anne Eğitim Düzeyi	İlkokul	44	30,3
	Okur Yazar değil	51	35,3
	Arapça	58	40,0
	Türkçe	3	2,1
Evde konuşulan dil	Arapça+Kürtçe	53	36,6
	Arapça+Türkçe	31	21,3
	Var	66	45,5
Akıllı Telefon sahibi olma	Yok	79	54,5
	Oyun	10	6,9
	Film/Haber	17	11,7
Telefonu kullanma amacı	Haberleşmek	58	40,0
	Bilgi Edinmek	58	40,0
	Hiçbiri	2	1,4
	Evet	130	89,7
Televizyon/Radyo olma durumu	Hayır	15	10,3
	Hiç izlemem	8	5,5
	Yarım saat	52	35,9
Televizyon izleme süresi	1-2 saat	54	37,2
	3-4 saat	25	17,2
	5 saatten fazla	6	4,2
Toplam		145	100

Tablo 1'e bakıldığında, araştırma kapsamındaki öğrencilerin çoğunluğunun kadın ve sekizinci sınıfta olduğu görülmektedir. Öğrencilerin ebeveynlerinin eğitim durumları incelendiğinde, babaların büyük çoğunluğunun (%45,5) ortaokul mezunu olduğu annelerin ise okuma yazma bilmediği, ilkokul ve ortaokul mezunlarının birbirine yakın sayılarda olduğu görülmektedir. Evde konuşulan dile göre öğrenciler incelendiğinde, öğrencilerin büyük çoğunluğunun iki dil konuştuğu bulunmuştur. Öğrencilerin hemen hemen yarısı akıllı telefon kullanmakta iken diğer yarısı kullanmamaktadır. Ayrıca öğrencilerin büyük çoğunluğu telefonu bilgi edinmek ve iletişim için kullanmaktadır. Öğrencilerin büyük çoğunluğu televizyonlu bir evde büyük çoğunluğu günlük yarım saat ile 1-2 saat arasında televizyon izlemektedir.

Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanmasında kullanılan tüm veri toplama araçları çalışmanın katılımcılarına elden ulaştırılmış ve toplanmıştır.

Bu araştırmada, iki dilli öğrencilerin Türkçe dinleme kaygılarının bazı değişkenlerle ilişkisinin araştırılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda Maden ve Durukan (2016) tarafından geliştirilen

“Dinleme Kaygısı Ölçeği” veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Araştırmacılardan gerekli izinler alındıktan sonra ölçekler uygulanmıştır. İki bölümden oluşan ölçeğin birinci bölümünde kişisel bilgiler (cinsiyet, kıdem, çalıştığı kurum ve mezun olunan bölüm) yer alırken ikinci bölümünde ise iki dilli öğrencilerin dinleme tutumlarının ölçmeye yönelik maddeler bulunmaktadır.

Dinleme Kaygısı Ölçeği

Araştırmacılar dinleme kaygısı ölçeğini geliştirme sürecinde ilgili alan yazın taraması yaparak madde havuzu oluşturmuştur. İlk olarak 28 madde yazılmış olup daha sonra dört Türkçe eğitimi alanında üç eğitim bilimleri alanında uzman kişiden görüş alınmıştır. Ön pilot uygulaması için 90 öğrenciye ölçeğin taslak hâli uygulanmıştır.

Ölçeğin aracından elde edilen ölçümlerin geçerliğine kanıt sağlamak amacıyla hem kapsam geçerliği hem de yapı geçerliği çalışması yapılmıştır. Yapı geçerliği için açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Yapılan faktör analizi sonucunda iki madde kapsam geçerliği bağlamında ise üç madde ve güvenilirlik analizi sonucunda da bir madde ölçeğin aracından çıkartılmış ve toplam 22 maddeden ve dörtlü likert tipi derecelendirilen bir ölçeğin aracı elde edilmiştir. Geliştirilen ölçeğin aracından elde edilen ölçümlerin güvenilirliğini tespit etmek için hesaplanan Cronbach alfa katsayısı 0,873 olarak bulunmuştur (Maden ve Durukan, 2016).

Ölçeğin Aracının Güvenirlik Analizi ve Normallik Varsayımının Test Edilmesi

Araştırma kapsamında kullanılan üç ölçekten elde edilen ölçümlerin güvenilirliğine kanıt sağlamak amacıyla her bir ölçeğin aracı ve alt faktörlerine ilişkin Cronbach alfa katsayıları hesaplanmış ve Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Ölçeğin aracı için hesaplanan güvenilirlik değerleri

Ölçeğin araçları ve alt faktörler	Madde sayısı	Cronbach alfa
Dinleme Kaygısı Ölçeği	22	0,869

Tablo 2 incelendiğinde, araştırma kapsamındaki ölçeğin aracının güvenilirlik değeri 0,70 üstü olduğu bulunmuştur. Psikolojik yapıların ölçülmesinde kullanılan ölçeğin araçları için 0,70 ve üstü güvenilirlik değerlerin yeterli görülmektedir (Büyüköztürk, 2013). Buna göre araştırma kapsamında kullanılan ölçeğin aracının kabul edilebilir güvenilirlik değerlerine sahip olduğu bulunmuştur.

Tablo 3. Ölçeğin aracının normallik testlerine ilişkin sonuçlar

Ölçeğin Araçları ve alt faktörler	Z _{Çarpıklık}	Z _{Basıklık}	K-S Testi		S-W testi	
			İstatistik	P	İstatistik	p
Dinleme Kaygısı Ölçeği	1,75	-0,81	0,070	0,085*	0,977	0,017

Not. * $p > 0,05$; K-S testi = Kolmogorov-Smirnov testi, S-W = Shaphiro-Wilk testi

Tablo 3 incelendiğinde, araştırmada kullanılan ölçeğin aracının toplam puanının normal dağılım gösterdiği bulunmuştur ($p > 0,05$). Dinleme kaygısı ölçeğine ilişkin normallik testleri incelendiğinde ise Kolmogorov-Smirnov testi normallik sağlandığını, Shaphiro-Wilk testinin ise normallik sağlayamadığı görülmüş standartlaştırılmış çarpıklık ve basıklık değerlerine bakıldığında ise özellikle çarpıklık değerinin normallikten uzak olduğu görülmüştür.

Verilerin Analizi

Veri analizinde, sırasıyla betimsel istatistik ölçüleri (frekans ve yüzdeleri), Normallik testleri (Komogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk), Mann-Whitney U testi, Kruskal Wallis H testi ve basit doğrusal korelasyon (Spearman sıra farkları) analizi kullanılmıştır.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada, Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi'nde belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergede *Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler* başlığı altında açıklanan eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik Kurul İzni

Bu araştırma, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu 23/11/2021 tarihli 2021/18-06 sayılı kararı ile alınan izinle yürütülmüştür.

Bulgular

“İki dilli ortaokul öğrencilerinin Türkçe dinlemeye yönelik kaygı düzeyleri nasıldır?” şeklindeki soruya yanıt aranmıştır. İki dilli öğrencilerin dinlemeye yönelik kaygı düzeylerini belirlemek için kullanılan dinleme kaygı ölçeğine ilişkin betimsel istatistikler incelenmiştir. Türkçe dinleme kaygı ölçeğine ilişkin betimsel istatistikler Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Dinleme kaygı ölçeğine ait betimsel istatistikler

Ölçek	N	Min.	Max.	$\bar{X}$	S
Dinleme kaygısı	145	23	75	46,53 (2,12)	12,10

Tablo 4 incelendiğinde, 22 madde ile tek faktörden oluşan ve dörtlü likert olarak puanlanan ölçeğin geneli için minimum puan 23 iken maksimum puan 75 ve ortalaması ise 46,53 (2,12) olarak bulunmuştur. Parantez içinde verilen ortalama değeri madde sayısına bölünerek elde edilmiş ve kaygı düzeyleri bu değerler kullanılarak yorumlanmıştır. Buna göre iki dilli ortaokul öğrencilerin Türkçe dinlemeye yönelik kaygı düzeylerinin düşük düzeyde olduğu bulunmuştur. Başka bir deyişle öğrenciler Türkçe dinleme konusunda kaygısızdırlar.

İki dilli öğrencilerin Türkçe dinlemeye yönelik kaygı düzeyleri belirlendikten sonra, sahip oldukları kaygı düzeylerinin sosyo demografik değişkenlere göre farklılaşma durumlarının incelenmesi yapılmıştır. Bu amaçla “iki dilli ortaokul öğrencilerinin cinsiyet, öğrenim görülen sınıf düzeyi, anne öğrenim durumu, baba öğrenim durumu, evde konuşulan dil, akıllı telefon sahibi olma/olmama durumu, telefonu kullanım amacı, evde televizyon veya radyo kullanma, günlük televizyon izleme süresi değişkenlerine göre kaygı düzeyleri farklılaşmakta mıdır? şeklindeki araştırma soruna yanıt aranmıştır. Bu bağlamda grup sayısı iki olan bağımsız değişkenler için Mann Whitney U testi, grup sayısı ikiden fazla olan bağımsız değişkenler için ise Kruskal Wallis H testi yapılmıştır. İki dilli öğrencilerin Türkçe dinlemeye yönelik kaygı düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşma durumları incelenmiş ve sonuçlar Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. İki dilli öğrencilerin Türkçe dinlemeye yönelik kaygı düzeylerinin cinsiyete göre karşılaştırılmasına ilişkin mann whitney u testi sonuçları

Değişken	Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Z	U	p
Dinleme kaygısı	Kız	95	68,33	-1,85	1931,5	0,065
	Erkek	50	81,87			

Not: * $p < 0,05$

Tablo 5 incelendiğinde, iki dilli öğrencilerin Türkçe dinlemeye yönelik kaygı düzeylerinin cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamsız olduğu bulunmuştur ($U = 1931,5$; $Z = -1,85$; $p > 0,05$). Buna göre kız ve erkek öğrencilerin Türkçe dinlemeye yönelik kaygı düzeylerinin benzer olduğu söylenebilir.

İki dilli öğrencilerin Türkçe dinlemeye yönelik kaygı düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşma durumları incelendikten sonra, sınıf düzeylerine göre farklılaşma durumlarının belirlenmesi amacıyla Kruskal Wallis H testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. İki dilli öğrencilerin Türkçe dinlemeye yönelik kaygı düzeylerinin sınıf düzeyine göre karşılaştırılmasına ilişkin kruskal wallis h testi sonuçları

Değişken	Sınıf düzeyi	N	Sıra Ortalaması	H	sd	p	Fark
Dinleme kaygısı	5.sınıf	12	82,79	9,37	3	0,025*	5 > 6
	6.sınıf	17	50,06				7 > 6
	7.sınıf	28	87,86				
	8.sınıf	88	71,37				

Not: * $p < 0,05$; 5 : 5.sınıf, 6 : 6.sınıf, 7 : 7.sınıf, 8 : 8.sınıf.

Tablo 6 incelendiğinde, iki dilli öğrencilerin Türkçe dinlemeye yönelik kaygı düzeylerinin sınıf düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($H_3 = 9,37$; $p < 0,05$). Buna göre öğrencilerin sınıf düzeyi farklılaştıkça Türkçe dinlemeye yönelik kaygıları da değişmektedir. Bu farklılığın hangi sınıf düzeyinden kaynaklandığını bulmak için ikili gruplar için Mann Whitney U testi yapılmıştır. Yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda öğrencilerin kaygı düzeylerinin sınıf düzeyinin artmasıyla paralellik gösterdiği tespit edilmiştir.

İki dilli öğrencilerin Türkçe dinlemeye yönelik kaygı düzeylerinin sınıf düzeyine göre farklılaşma durumları incelendikten sonra, anne öğrenim düzeyine göre farklılaşma durumlarının belirlenmesi amacıyla Kruskal Wallis H testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. İki dilli öğrencilerin Türkçe dinleme kaygı düzeylerinin anne öğrenim düzeyine göre karşılaştırılmasına ilişkin kruskal wallis h testi sonuçları

Değişken	Anne eğitim düzeyi	N	Sıra Ortalaması	H	sd	p	Fark
Dinleme Kaygısı	Lise ve üstü	5	46,30	3,27	3	0,352	--
	Ortaokul	45	75,01				
	İlkokul	44	78,39				
	Okumamış	51	69,20				

Not: * $p < 0,05$;

Tablo 7 incelendiğinde, iki dilli öğrencilerin Türkçe dinlemeye yönelik kaygı düzeylerinin anne eğitim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($H_3 = 3,27$; $p > 0,05$). Buna göre anne eğitim düzeyi fark etmeksizin tüm öğrencilerin Türkçe dinlemeye yönelik kaygı düzeylerinin birbirine benzer olduğu söylenebilir.

İki dilli öğrencilerin Türkçe dinlemeye yönelik kaygı düzeylerinin anne eğitim düzeyine göre farklılaşma durumları incelendikten sonra, baba eğitim düzeyine göre farklılaşma durumlarının belirlenmesi amacıyla Kruskal Wallis H testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. İki dilli öğrencilerin Türkçe dinlemeye yönelik kaygı düzeylerinin baba eğitim düzeyine göre karşılaştırılmasına ilişkin Kruskal Wallis h testi sonuçları

Değişken	Baba eğitim düzeyi	N	Sıra Ortalaması	H	sd	p	Fark
Dinleme Kaygısı	Üniversite	14	56,79	5,92	4	0,205	--
	Lise	25	70,54				
	Ortaokul	66	72,59				
	İlkokul	32	85,95				
	Okumamış	8	60,63				

Not: * $p < 0,05$.

Tablo 8 incelendiğinde, iki dilli öğrencilerin Türkçe dinlemeye yönelik kaygı düzeylerinin baba eğitim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($H_4 = 5,92$; $p > 0,05$). Buna göre baba eğitim düzeyi fark etmeksizin tüm öğrencilerin Türkçe dinlemeye yönelik kaygı düzeylerinin birbirine benzer olduğu söylenebilir.

İki dilli öğrencilerin Türkçe dinlemeye yönelik kaygı düzeylerinin baba eğitim düzeyine göre farklılaşma durumları incelendikten sonra, evde konuşulan dile göre farklılaşma durumlarının belirlenmesi amacıyla Kruskal Wallis H testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. İki dilli öğrencilerin Türkçe dinlemeye yönelik kaygı düzeylerinin evde konuşulan dile göre karşılaştırılmasına ilişkin Kruskal Wallis h testi sonuçları

Değişken	Evde konuşulan dil	N	Sıra Ortalaması	H	sd	p	Fark
Dinleme Kaygısı	Arapça	58	77,72	4,37	2	0,113	--
	Arapça+Kürtçe	53	72,20				
	Arapça+Türkçe	31	58,66				

Not: * $p < 0,05$

Tablo 9 incelendiğinde, iki dilli öğrencilerin Türkçe dinlemeye yönelik kaygı düzeylerinin evde konuşulan dile göre istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur ($H_2 = 4,37$; $p > 0,05$). Buna göre evde konuşulan dil fark etmeksizin tüm öğrencilerin Türkçe dinlemeye yönelik kaygı düzeylerinin birbirine benzer olduğu söylenebilir.

İki dilli öğrencilerin Türkçe dinlemeye yönelik kaygı düzeylerinin evde konuşulan dile göre farklılaşma durumları incelendikten sonra, öğrencilerin akıllı telefona sahip olma durumuna göre farklılaşma durumlarının belirlenmesi amacıyla Mann Whitney U testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. İki dilli öğrencilerin Türkçe dinlemeye yönelik kaygı düzeylerinin akıllı telefon kullanma durumuna göre karşılaştırılmasına ilişkin Mann Whitney u testi sonuçları

Değişken	Akıllı Telefon	N	Sıra Ortalaması	Z	U	p
Dinleme kaygısı	Var	66	72,12	-0,23	2549,0	0,818
	Yok	79	73,73			

Not: * $p < 0,05$

Tablo 10 incelendiğinde, iki dilli öğrencilerin Türkçe dinlemeye yönelik kaygı düzeylerinin akıllı telefona sahip olma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur ($U = 2549,0$; $p > 0,05$). Buna göre iki dilli öğrencilerin Türkçe dinlemeye yönelik kaygı düzeyleri akıllı telefona sahip olma durumlarından bağımsız olarak birbirine benzer olduğu söylenebilir.

İki dilli öğrencilerin Türkçe dinlemeye yönelik kaygı düzeylerinin akıllı telefona sahip olma durumuna göre farklılaşma durumları incelendikten sonra, öğrencilerin akıllı telefonu kullanım amacına göre farklılaşma durumlarının belirlenmesi amacıyla Kruskal Wallis H testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. İki dilli öğrencilerin Türkçe dinlemeye yönelik kaygı düzeylerinin akıllı telefonu kullanım amacına göre karşılaştırılmasına ilişkin Kruskal Wallis h testi sonuçları

Değişken	Tlf amacı	kullanım	N	Sıra Ortalaması	H	sd	p	Fark
Dinleme Kaygısı	Oyun		10	64,85	2,01	3	0,571	--
	Film/Haber		17	83,03				
	Haberleşmek		58	68,47				
	Bilgi Edinmek		58	73,53				

Not: * $p < 0,05$

Tablo 11 incelendiğinde, iki dilli öğrencilerin Türkçe dinlemeye yönelik kaygı düzeylerinin akıllı telefon kullanım amacına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($H_3 = 2,01$; $p > 0,05$). Buna göre akıllı telefon kullanım amacı fark etmeksizin tüm öğrencilerin Türkçe dinlemeye yönelik kaygı düzeylerinin birbirine benzer olduğu söylenebilir.

İki dilli öğrencilerin Türkçe dinlemeye yönelik kaygı düzeylerinin akıllı telefon kullanım amacına göre farklılaşma durumları incelendikten sonra, öğrencilerin evde televizyon/radyo izleme durumlarına göre farklılaşma durumlarının belirlenmesi amacıyla Mann Whitney U testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12. İki dilli öğrencilerin Türkçe dinleme kaygı düzeylerinin evde televizyon/radyo izleme durumuna göre karşılaştırılmasına ilişkin Mann Whitney u testi sonuçları

Değişken	TV/Radyo izleme	N	Sıra Ortalaması	Z	U	p
Dinleme Kaygısı	Evet	130	71,48	-1,28	777,5	0,205
	Hayır	15	86,17			

Not: * $p < 0,05$

Tablo 12 incelendiğinde, iki dilli öğrencilerin Türkçe dinlemeye yönelik kaygı düzeylerinin evde televizyon/radyo izleme durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($U = 777,5$; $p > 0,05$). Buna göre iki dilli öğrencilerin Türkçe dinlemeye yönelik kaygı düzeyleri evde televizyon/radyo izleme durumlarından bağımsız olarak birbirine benzer olduğu söylenebilir.

İki dilli öğrencilerin Türkçe dinlemeye yönelik kaygı düzeylerinin evde televizyon/radyo izleme durumuna göre farklılaşma durumları incelendikten sonra, öğrencilerin günlük televizyon izleme süresine göre farklılaşma durumlarının belirlenmesi amacıyla Kruskal Wallis H testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 13’te verilmiştir.

Tablo 13. İki dilli öğrencilerin Türkçe dinleme kaygı düzeylerinin günlük televizyon izleme süresine göre karşılaştırılmasına ilişkin Kruskal Wallis h testi sonuçları

Değişken	Günlük izleme	TV	N	Sıra Ortalaması	H	sd	p	Fark
Dinleme Kaygısı	Hiç İzlemem		8	52,69	5,48	4	0,242	--
	Yarım saat		52	66,46				
	1-2 saat		54	77,13				
	3-4 saat		25	84,32				
	5 saatten fazla		6	72,42				

Not: *p<0,05

Tablo 13 incelendiğinde, iki dilli öğrencilerin Türkçe dinlemeye yönelik kaygı düzeylerinin günlük televizyon izleme süresine göre istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur ($H_4 = 5,48$; $p > 0,05$). Buna göre günlük televizyon izleme süresi ne olursa olsun iki dilli öğrencilerin Türkçe dinlemeye yönelik kaygı düzeyleri birbirine benzemektedir.

Sonuç

“İki dilli ortaokul öğrencilerinin Türkçe dinlemeye yönelik kaygı düzeyleri nasıldır?” şeklindeki soruya yanıt aranmış ve elde edilen bulguya göre iki dilli ortaokul öğrencilerinin Türkçe dinlemeye yönelik kaygı düzeylerinin düşük düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç doğrultusunda öğrencilerin Türkçe dinleme konusunda kaygısız oldukları ifade edilebilir.

İki dilli ortaokul öğrencilerinin cinsiyet, öğrenim görülen sınıf düzeyi, anne öğrenim durumu, baba öğrenim durumu, evde konuşulan dil, akıllı telefon sahibi olma/olmama durumu, telefonu kullanım amacı, evde televizyon veya radyo kullanma, günlük televizyon izleme süresi değişkenlerine göre kaygı düzeyleri farklılaşmakta mıdır? şeklindeki araştırma soruna yanıt aranmıştır. İki dilli ortaokul öğrencilerinin Türkçe dinlemeye yönelik kaygı düzeylerinin cinsiyet, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, akıllı telefona sahip olma durumu, evde konuşulan dil, televizyon izleme süresi, akıllı telefon kullanım amacı ve evde televizyon/radyo izleme durumuna göre etkisinin olmadığı bulgusuna erişilmiştir. Bu bulguya göre cinsiyet, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, akıllı telefona sahip olma durumu, evde konuşulan dil, akıllı telefon kullanım amacı, televizyon izleme süresi, evde televizyon/radyo izleme durumuna göre fark etmeksizin öğrencilerin Türkçe dinlemeye yönelik kaygı düzeylerinin birbirine benzer olduğu tespit edilmiştir. Halat (2015) yaptığı çalışmada öğrencilerin cinsiyet açısından dinleme becerisine yönelik kaygı düzeylerinin farklılaşmadığını tespit etmiştir. Sarıgül (2000) de yapmış olduğu çalışma sonucunda cinsiyete göre yabancı dil kaygı düzeyi açısından öğrenci görüşlerinin farklılaşmadığını bulgulamıştır. Ayrıca yapılan birçok çalışmada da (Ko, 2010; Elkhafaifi, 2005; Campbell, 1999) cinsiyetin öğrencilerin dinleme kaygısı üzerinde hiçbir etkisi olmadığını tespit edilmiştir. Bu araştırmaların sonuçları yapılan araştırmanın sonucuyla örtüşmektedir. Ancak yapılan kimi çalışmalarda elde edilen bulgular bu araştırmanın sonuçlarından farklılık göstermektedir. Uçgun (2016) yaptığı çalışma sonucunda kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre yüksek düzeyde dinleme kaygısına sahip olduğunu tespit etmiştir. Park ve French (2013) cinsiyet ile kaygının ikinci dil performansı üzerindeki etkisini inceledikleri çalışmada kız öğrencilerin kaygı düzeylerinin erkeklere oranla daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Arslan (2017) incelediği çalışmada ortaokul öğrencilerinin dinleme kaygı puanlarının cinsiyet değişkenine göre kız öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık olduğunu belirtmiştir. Maden ve Durukan'ın (2016) Türkçe öğretmeni adaylarının dinleme kaygılarını tespit etmek için yaptıkları çalışmada kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla kaygı düzeylerinin yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Yapılan birçok çalışmada da (Alisinanoğlu ve Ulutaş, 2000; Plotnik, 2009; Toros ve Tataroğlu, 2002) kızların dinleme kaygı düzeylerinin erkeklere nazaran daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Özdemir ve Çiftçi (2021) iki dilli ve tek dilli öğrencilerin kompozisyon ve öykü yazma becerilerine yönelik yaptıkları araştırma sonucunda baba eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık bulunmadığını tespit etmişlerdir. Araştırmanın sonuçları yapılan çalışma ile benzerlik göstermektedir. Bu sonuçlardan farklı olarak iki dilli öğrencilerin Türkçe dinlemeye yönelik kaygı düzeylerinin sınıf düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Bu bulguya göre iki dilli öğrencilerin sınıf düzeyine göre Türkçe dinlemeye yönelik kaygı düzeyleri farklılaşmaktadır. Ergüt (2021) tarafından yapılan çalışmada evde konuşulan dil ile öğrencinin sınıf içi konuşma kaygı düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmanın sonucu yapılan bu araştırmanın sonucuyla örtüşmektedir. Bu araştırmanın sonuçlarından hareketle şu öneride bulunulabilir:

İki dilli öğrencilere dinleme becerisine yönelik etkinlikler yapılırken sınıf düzeyinin göz önünde bulundurulmasına dikkat edilmelidir.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada, Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi'nde belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergede *Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler* başlığı altında açıklanan eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik Kurul İzni

Bu araştırma, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu 23/11/2021 tarihli 2021/18-06 sayılı kararı ile alınan izinle yürütülmüştür.

Yazarların Katkı Oranı

Her iki yazardan 1. yazar % 50, 2. yazar da %50 katkı sağlamıştır.

Çıkar Çatışması

Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Aksu, M. (2021). *Fransa'da ilköğretim okullarındaki iki dilli Türk öğrencilerin konuşma kaygısı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi.
- Alisinanoğlu, F. & Ulutaş, İ. (2000). Çocukların denetim odağı ile annelerinin denetim odağı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Çocuk Gelişimi ve Eğitim Dergisi*, 3(1), 23-31.
- Altunkaya, H. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin dinleme ve okuma kaygıları. *Education Sciences (NWSAES)*, 12(3), 107-121.
- Arslan, A. (2017). Ortaokul öğrencilerinin dinleme kaygıları ve akademik özyeterlik inançlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *International e-Journal of Educational Studies (IEJES)*, 1 (1), 12-31.
- Aydın, A. & Tiryaki, S. (2017). Üniversite öğrencilerinin kaygı düzeylerini etkileyen faktörleri belirlemeye yönelik bir çalışma (KTÜ örneği). *Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 17(4), 715-722.

- Aydın, E. (2022). Dijital hikâyelerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenen lisans öğrencilerinin dinleme becerisine ve Türkçe öğrenme motivasyonlarına etkisi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 247-268.
- Aydın, E. & Kayman, F. (2021). Akademik tartışma modelinin 8. sınıf öğrencilerinin konuşma kaygılarına ve sözlü anlatım öz yeterlik algılarına etkisi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 54, 267-294.
- Aydın, E., & Satılmış, S. (2021). Dil bilgisi öğretiminin amacı ve temel ilkeleri, M.N. Kardaş ve N. Kardaş (Ed.), *Dil bilgisi öğretimi* içinde (s. 25-36), Ankara: Pegem Akademi Yayınları
- Boğa, K. (2019). *Soru sorarak okuma stratejisinin iki dilli 7. sınıf öğrencilerinin özet çıkarma becerilerine etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Büyüköztürk, Ş. (2013). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Campbell, C. M. (1999). Language anxiety in men and women: Dealing with gender differences in the language classroom. In Dolly, J. Young (Ed.), *Affect in foreign language and second language learning: A practical guide to creating a low anxiety classroom atmosphere* (pp.191-215), McGraw-Hill College.
- Çakmak Ö. & Hevedanlı M. (2005). Eğitim ve fen edebiyat fakülteleri biyoloji bölümü öğrencilerinin kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(14), 115-127.
- Çiftci, S. (2021). *Okul öncesi eğitim programındaki etkinliklerin iki dilli çocukların Türkçe dil gelişimine etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Van: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi.
- Elkhafafi, H., (2005). Listening comprehension and anxiety in the Arabic language classroom. *The Modern Language Journal*, 89 (2), 206- 220.
- Ergüt, S. E. (2021). *Türkçe ve Türk kültürü dersi alan yurt dışındaki iki dilli Türk çocuklarının miras dil konuşma kaygılarının incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Ersin, S. (2017). *Tek dilli Türkçe ve iki dilli Türkçe-Kürtçe konuşan dil bozukluğuna sahip çocukların morfolojik ve sentaktik özelliklerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Erol, T. (2022). Dil bilgisi öğretiminde yöntem ve teknikler. M. N. Kardaş ve N. Kardaş (Ed.). *Dil Bilgisi Öğretimi* içinde (ss. 189-206). Pegem Akademi Yayınları.
- Erol, T. & Kavruk, H. (2023). Üstbilişsel yazma stratejilerini kullanma eğilimi ölçeği. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25, 170-187.
- Freud, S. (1936). *The problem of anxiety*. New York.

- Genç-Köylü, S. & Isık, A. D. (2020). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenme Kaygısı Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *The Journal of Limitless Education and Research*, 5(2), 167-181. doi: 10.29250/sead.754276.
- Halat S. (2015). *Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin dinleme becerisine yönelik kaygı düzeylerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- İşeri, K. & Ünal, E. (2012). Türkçe öğretmen adaylarının yazma kaygı durumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 67-76.
- Kardaş, M.N. & Görmez, E. (2017). The effect of aquarium method on the bilingual learners' turkish speech anxiety. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(12), 1-30.
- Kardaş, M.N. & Tunagür, M. (2020). Dinleme/izleme eğitiminde beyin-bellek ve özellikleri.M. N. Kardaş (Ed.). *Dinleme Eğitimi* içinde (ss. 71-99). Pegem Akademi Yayınları.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayıncılık.
- Kaya, M. & Kardaş, M. N. (2020). İki dilli öğrencilerin Türkçe konuşma kaygıları üzerinde rol oynama etkinliklerinin etkisi. *Çukurova Araştırmaları*, 6(1), 126-140.
- Ko, Y. A. (2010). *The effects of pedagogical agents on listening anxiety and listening comprehension in an English as a foreign language context (Doctoral Dissertation)*. Logan: Utah State University.
- Maden, S. (2021). Yazma kaygısı, M.N. Kardaş (Ed.), *Yazma eğitimi* içinde (s. 343-364), Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Maden, A. & Durukan, E. (2016). Türkçe öğretmeni adaylarının dinleme kaygıları. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 5(4), 1945-1957.
- Morgan, C.T. (1998). *Psikolojiye giriş*. (Çev. H. Arıcı ve diğerleri). Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Oturak, E. H. (2021). *Okul öncesi öğretmenlerinin iki dillilik, iki dilli çocuklar ve iki dilli eğitim ile ilgili inançlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul: Üsküdar Üniversitesi.
- Özbay, M. (2015). *Anlama teknikleri- II: dinleme eğitimi*. Öncü Kitap.
- Özdemir, H. & Çiftci, Ö. (2021). The evaluation of monolingual and bilingual students' writing skills in fifth grade of secondary school comparatively. *International Journal of Education and Literacy Studies*, 9(3), 85-91.
- Özen, Y. & Gül, A. (2007). Sosyal ve eğitim bilimleri araştırmalarında evren-örneklem sorunu. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, 394-422.
- Park, G. & French, B. (2013). Gender differences in the Foreign Language Classroom Anxiety Scale. *System*, 41, 462-471.
- Plotnik, R. (2009). *Psikolojiye giriş*. Kaknüs Yayınları.
- Sarıgül, H. (2000). *Sürekli kaygı ve yabancı dil kaygısının öğrencilerin yabancı dil yeterliliklerine etkileri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi.

- Seven, S. (2008). *Çocuk ruh sağlığı*. Pegem Akademik Yayınları.
- Şahin, M. (2019). Korku, kaygı ve kaygı (anksiyete) bozuklukları. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(10), 117-135.
- Şahin, A., Kardaş M.N. & Görmez, E. (2017). Akvaryum tekniğinin iki dilli 7. sınıf öğrencilerinin Türkçe konuşma becerilerine etkisi. *International Journal of Language Academy*, 5(3), 366-390.
- Tunagür, M., Kardaş, N. & Kardaş, N. M. (2021). The effect of student centered listening/speaking activities on Turkish listening speaking skills of bilingual students. *International Journal of Education & Literacy Studies* 9(1), 136-149.
- Türk Dil Kurumu (2011). *Türkçe sözlük*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Toros, F. & Tataroğlu, C. (2002). Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu: sosyodemografik özellikler, anksiyete ve depresyon düzeyleri. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 9(1), 23-31.
- Uçgun, D. (2016). Ortaokul öğrencilerinin okuma ve dinleme kaygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 5(4), 1958-1970.
- Uzun, O. (2018). *Seçici dinleme stratejisinin iki dilli 5. sınıf öğrencilerinin not alma ve özet çıkarma becerilerine etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Bolu: Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Yaman, B. (2005). *Eğitimde drama yöntemi ile Türkçe öğretiminin iki dilli olan ve olmayan ilköğretim 5.sınıf öğrencilerinin akademik başarı ve tutumlarına etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi.

Extended Abstract

Introduction

In order for the individuals who make up the society to have a desired level of listening skills, learners should show interest in the lesson, their abilities in linguistic skills, their Turkish communication proficiency, and their anxiety levels should be known. Knowing these factors can enable the education-training process to be productive at the desired level. In the development of speaking, reading and writing skills, emotional states affect success positively or negatively, and this is also the case in the development of listening skills. Anxiety is one of these emotional states (İşeri Ünal, 2012: 68).

Even students-teachers whose mother tongue is Turkish can experience anxiety in various Turkish-speaking environments. Some students whose mother tongue is not Turkish may experience anxiety and fear that they will not be able to express themselves correctly and effectively in a Turkish-speaking environment, and that they will not be able to comprehend what is being said correctly. Not only in speaking-listening in Turkish, but also in writing and reading activities in Turkish, students may experience the anxiety of not being able to understand and explain correctly.

Scientific research to determine the level of anxiety experienced by bilingual students in listening, speaking, writing or reading activities in Turkish will contribute to the target group's receiving more qualified Turkish language education. It is usual for the outputs of the said researches to guide the

relevant educators and program developers. In this context, it is thought that this study will make a unique contribution to the field and fill a gap in the field.

In this study, which aims to determine the relationship between bilingual students' Turkish listening anxiety, gender, grade level, father's education level, mother's education level, language spoken at home, having a smart phone, purpose of using the phone, presence of TV/radio at home, TV watching time, Answers were sought to the problem questions:

1. What is the level of Turkish listening anxiety of bilingual students?
2. Do the variables of gender, grade level, father's education level, mother's education level, language spoken at home, having a smart phone, the purpose of using the phone, presence of TV/radio at home, TV watching time have an effect on students' Turkish listening anxiety?

Method

Since the aim of this research is to investigate the relationship between bilingual students' Turkish listening anxiety and some variables, the relational survey model, one of the descriptive methods, was used in the research (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz, & Demirel, 2013). This research model is a research model aimed at detecting the existence of co-variation among multiple variables (Karasar, 2014). This research was carried out with the permission of Van Yüzüncü Yıl University Social and Human Scientific Research and Publication Ethics Committee with the decision dated 13/05/2020 and numbered 2020/03-17.

The participants of the research are 145 bilingual students studying at Gölbaşı Cumhuriyet Secondary School in Güroymak District of Bitlis Province. The study group of the research was determined according to the convenient sampling method, which is one of the non-random sampling methods.

In this study, it was aimed to investigate the relationship between bilingual students' Turkish listening anxiety and some variables. For this purpose, the "Listening Anxiety Scale" developed by Maden and Durukan (2016) was used as a data collection tool. After the necessary permissions were obtained from the researchers, the scales were applied. The first part of the measurement tool, which consists of two parts, includes personal information (gender, seniority, institution and graduated department), while the second part includes items to measure the listening attitudes of bilingual students.

In data analysis, descriptive statistical measures (frequency and percentages), Normality tests (Komogorov-Smirnov and Shapiro-Wilk), Mann-Whitney U test, Kruskal Wallis H test and simple linear correlation (Spearman rank differences) analysis were used, respectively.

Conclusion And Discussion

It was found that the anxiety levels of bilingual secondary school students for listening to Turkish were not affected by gender, mother's education level, father's education level, having a smartphone, the language spoken at home, the duration of watching television, the purpose of using a smartphone, and the status of watching television / radio at home. According to this finding, regardless of gender, mother's education level, father's education level, having a smart phone, the language spoken at home, the purpose of using a smart phone, the duration of watching television, and the status of watching television/radio at home, the students' anxiety levels for listening to Turkish were similar. can be expressed. In his research, Halat (2015) found that the anxiety levels of students for listening skills did not differ in terms of gender. As a result of his study, Sarıgül (2000) also determined that students' views did not differ in terms of foreign language anxiety level according to gender. In addition, many studies (Ko, 2010; Elkhafaifi, 2005; Campbell, 1999) have found that gender has no effect on students' listening anxiety. The results of these studies are consistent with the research conducted. However, the

findings obtained in some studies differ from the results of this study. As a result of his research, Uçgun (2016) determined that female students have a higher level of listening anxiety than male students. Park and French (2013) examined the effects of gender and anxiety on second language performance and found that female students had higher anxiety levels than males. In his study, Arslan (2017) stated that there is a significant difference in favor of female students in the listening anxiety scores of secondary school students according to the gender variable. In the study conducted by Maden and Durukan (2016) to determine the listening anxiety of Turkish teacher candidates, they determined that the anxiety levels of female students are higher than male students. In many studies (Alisinanoğlu & Ulutaş, 2000; Plotnik, 2009; Toros & Tataroğlu, 2002), it has been found that girls' listening anxiety levels are higher than boys.

Özdemir and Çiftçi (2021) found that there was no significant difference according to the education level of the fathers as a result of their research on the composition and story writing skills of bilingual and monolingual students. The results of the research show similarities with the study. Unlike these results, it was found that the bilingual students' anxiety levels towards listening to Turkish were statistically significant according to the grade level. According to this finding, the anxiety levels of bilingual students for listening to Turkish differ according to the grade level. In the study conducted by Ergüt (2021), it was determined that there was a significant difference between the language spoken at home and the level of speaking anxiety of the student in the classroom. The result of this study does not coincide with the result of this study.